

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Gazdasági és társadalmi hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Égész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. — A gazd. főkegyelet tagjainak: egész évre 2 frt, félévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklamátiók a kiadóhivatalhoz intézendők.

Szerkeszti és kiadja:
A muraszombati gazd. főkegyelet.
A szerkesztésért felelős:
HORVÁTH GYÖRGY.

Kéziratok, levelek a egyéb szerkesztésügyi kérelmeknek a szerkesztéshez küldendők.
Hirdetési díj: 1 hasábos petisors egyzeri hirdetésnél 10 kr többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr.
Nyitlert petisora 25 kr.

A magyarországi tanítók háza.

Egy-két éve csak, hogy tanügyi lapjainkban s az „Étvös-alap országos tanítói egyesület” kebelében felvetett az eszme s megteretett az indítvány: *Építsük fel a magyarországi tanítók házát!* Az elvetett mag termőföldbe, jó talajba került. A hazai tanítók örömmel fogadták az eszmét, lelkesedéssel karolják azt fel s a gyűjtés országszerte megindult a „Tanítók Háza” felépítésére. Nagyobb arányokat akkor fog ölteni, ha majd telket is birunk. Ezt a fő- és szekváros nemesen gondolkodó hatóságától kérjük, reméljük és várjuk. Erre vonatkozólag a folyamodványt a mult napokban nyújtottuk át küldöttségileg a fővárosi tanács tanügyi osztálya nagyérdemű vezetőjének, *Részavilyi Gyula* tanácsnok urnak. Hogy még jobban megértessünk s világosabbá tegyük: mit óhajtunk, mit akarunk, — mi a célunk: a folyamodványhoz mellékletképpen csatoltuk az alábbi válatban b-mutatott tervrajzot, mely szerint a *Tanítók Házát* felépíteni, berendezni s azt vezetni óhajjuk.

A „Magyarországi tanítók háza-nak” vázlatos tervrajza.

A „Magyarországi tanítók háza-nak” kettős czélt kell szolgálólnia, nevezetesen: magába kell fogadnia 1. a felsőbb iskolákat, különösen pedig az egyetemeket látogató ifjuság szállását és esetleg ellátását eszközöket, 2. a magyarországi tanítók azon országos egyesületeinek az otthonát, amelyek a főváros választották székhelyül, továbbá azoknak a fővárosi tanító-egyesületeknek a tanácsközpont helyiségeit is, amelyek a „Magyarországi tanítók háza-nak” óhajtanak állandó hájleket maguknak berendezni. Ezen kettős czélhoz képest a „Magyarországi tanítók háza-nak” két, egymástól teljesen elkülönített, külön-külön bejárattal bíró, nagyobbabszámú épületrészből kell állnia.

A felsőbb iskolákat és az egyetemeket látogató ifjuság számára berendezendő épületrész oly módon lehetne és kellene berendeznünk, mint ahogyan a bécsi „Rudolfinum” van szervezve, amelyben a technikat látogató szegényebb sorsu ifjuság talál ingyen szállást és igen mérsékelt díjért teljes ellátást.

Ezen berendezésnek megfelelőleg a tanuló-ifjuság otthonát magába foglaló, teljesen elkülönített részében a „Magyarországi tanítók háza-nak” anyai három-három s egymásba nyíló szobából álló és egy ajtóval elzárható lakosztályt kellene felállítanunk, ahányszor hat, esetleg nyolc ifju számára tervezzük intéztetnünk, hogy így minden egyes hat-hat avagy nyolc nyolc tanulóból álló csoportnak legyen egy, a folyósóra nyíló nappali, illetve dolgozó termén kívül egy jobbra és egy balra nyíló háló-, illetve pihenő szobája, amelyek három-három, esetleg pedig négy-négy egyenként három-három szobára terjedjenek.

Az ifjuság ezen szász tanuló befogadására tervezett lakosztályán kívül gondoskodni kell az épületben könnyűen helyesgéről, egy két olva-óteremről, hangszerekkel felszerelendő szobákról, egy-két kisebb fogadó-teremről, felnyíló lakásról, szolgák lakásáról, fürdőszobákról, ruhaneműek, tüzelőanyag raktáraiul szolgáló és más egyéb nélkülözhetlen helyiségekről.

A „Magyarországi tanítók háza-nak” ezen része a nagy szűnőd alatt, amidőn az ifjuság a fővárosból eltávozik, néhány héten át arra is föl volna használható, hogy a fővárosba siető vidéki néptanítóknak és tanköröknek olcsó pénzért néhány napra szállásul szolgáljon.

A „Magyarországi tanítók háza-nak” másik, az előbbitől teljesen elkülönített és külön bejárattal ellátandó részében az országos tanítói egyesületek és a velünk egy fedél alá vonulni kész fővárosi tanító egyesületek számára berendezendő irodai helyiségekben kívül, kell egy nagyobb közös tanítói könyvtári helyesgéről, egy kisebb és nagyobb, körülbelül 300 egyenre számított tanácsközpont teremről, egy házmányi-, egy házmesterei lakásról, továbbá egy olyan — vendéglői helyiségek magába foglaló nagyobb lakosztályról gondoskodnunk, amelyben a vendéglős az intézetben elhelyezett ifjaknak, megbízott olcsó áron, rendez

előmerzést adjon és a kartársak által rendezendő összejövetelek és estélyek alkalmával étkezéssről gondoskodik.

Ezekben változt volna annak az épületnek a berendezését, amely a „Magyarországi tanítók Ferenc József háza” nevet viselne.

A magyarországi tanítók ezen háza-nak, úgy a tanító egyesületek otthonát képező, valamint a tanuló-ifjuság „Étvös-intézetét” magába foglaló részét is egy külön, ezen czélla egybeállítható igazgató tanács gondozhatná, a melynek tagjait részben az „Étvös-alap orsz. tanítói egyesület” választathatná a saját tagjai és a fővárosi felsőbb iskolák és egyetem tanárai közül. Ennek az igazgató tanácsnak a tagjai lehetnének, ha az illető testületek is úgy kívánák, az „Orsz. tan. bizottságnak”, a „Tanítók árházi egyesületének”, a „Tanító-képzőintézeti tanács orsz. egyesületének”, a „Polgári isk. tanárok orsz. egyesületének”, a „Kisdednevelők orsz. egyesületének”, valamint a fővárosban működő egyéb tanító-egyesületeknek a képviselői, ha az intézet fenntartásához évenként nagyobb, azaz kétézsd forintot is meghaladó összeggel járulának. — Hivatásból tagjai volnának ezen igazgató tanácsnak a fővárosi képviselője és a valóságos közoktatásügyi miniszterium megbízottja, aki az „Étvös-alap orsz. tanítói egyesület” működését alapszabályainak értelmében figyelemmel kíséri tartozik és az egyelettal vagyonának kezelését ellenőrizni van hivatva.

Ezen igazgató tanács a „Magyarországi tanítók háza-nak” és benne elhelyezett „Étvös-intézet” az „Étvös-alap orsz. tan. egyesület” által megállapított szabályoknak megfelelőleg gondozza és kormányozza. A „Magyarországi tanítók háza-nak” ez az igazgató tanács készíti elő és készíti el az épület tervrajzát és ügyel fel arra, hogy az „Étvös-alap orsz. egyesületének” közgyűlése által is elfogadott épületterv szerint a megkövetelt szerződések megtartásával épüljön fel kettős intézetünk. Az igazgató tanács hat-hat évi időtartamra választja meg a tanító-egyesületek otthonának a háznagyát s az „Étvös-intézet” felügyelőjét. — Ez erősíti meg és bocsátja el az illető felügyelő és háznagy által javaslatba hozandó intézeti szolgál-személyzetet és ez köti meg a tanítók otthonában alkalmazandó vendéglőssel a részletes

STARZANO

Nemdohányzóknak.

Igaz történet.

Sietek leírni egy jelenetet, amelynek néhány nappal ezelőtt fül és szemtanúja voltam.

Hirtelen, tanulás közben egy határozatom el, hogy rögtön utazom. — Magam forma embernek nem igen kell utazási előkészületekkel bíbelődni, ha megvan a hozzá szükséges pénz és szabad idő, ugy már mehet. Szabad időm a 3 hét óta tartó szűnőd alatt már unalmassá kezd válni, mert hátnaphosszat teteken át az ember nem ülhet nyugodt lelkiismerettel a — Könyigliche Bibliothek tágas termében, hogy a tudományoknak áldozatot nyújtson, mikor onnan kívülről a nap melegengető fénysugara oly hívólag biztat felkeresni a szabad természetet.

De minden természeti törvénnyel ellenkezik a rabsg, a nyitg még akkor is, ha önmagunk akarattal jutunk a kényes-zubbonyos helyzetbe.

Téhat megtörtént.

A Berliner Rohrpost elvárta sürgönyömet a gazdaszónyomnak, tudtára adva, hogy néhány napra elutazom. Az Urania Säule (elektromos hírdetési oszlop valóságos természettudományi bálványozsággal) pedig azzal lep meg, hogy a legközelebbi direkt gyorsvonat 35 perc múlva indul utnak.

Egy óra múlva pedig már Lichterfelden is tal voltam.

Büderuban kiszállottam némi frissitőrét és állítottam az én gondolkodni, hogy más kocsiostályba ülhessek, mert bédge, és szembejós ember léte-nre nincs nagyobb ellenségem a dohányfűstnél.

A ki keres, az talál és én egy martialis férfi oldalán fogtam helyt.

Kértnk gyorsan női kupét II. osztály Drozd-nig, kiáltással egy már java korában lévő hölgy, oldalán leányával közelédt a kocsi-vezető felé.

„Női osztály már nincs. Ott még egy — Nemdohányzóknak” és illedelmesen kinyitja a kocsi ajtaját.

A nők nem tehettek mást, mint engedni a kényeszerhelyzetnek és beszállnak. Az én ismeretlenem előkelő szivélyességgel kezé utjátja, hogy a csomagok elhelyezésénél segédkezek, azonban ridg-n visszautasítják. A nők vele szemben ülnek le, a kocsi-vezető becsipitja a jegyet, a gözös tempún bünből és úgy tűnik nekünk, mintha nem mi rüptölünk a kocsi-ban, hanem szerrepet eserdőre a futó és előlított száguldó természet bábuloi volnánk.

„Iszonyú egy hölgy!” gondolja és fennhangon mondja az ifju hölgy anyjának, levelet keztyűjét és önmagát, vékony erü halavány kezével homlokfűrteit hátra simítja.

A hölgy-k Drezdában utaznak? kérdi az én ismeretlenem és az ifjabbik felé fordul. Felelet helyett hideg, gögös tekintettel mérték végi mindketten a mersz kérdézőt.

Az én ismeretlenem nagyon is megérté a félreérthetetlen pillantások tartalmát és mély hallgatásba merült.

Idővel a helyzet nyomossá kezd reneze lenni. Helyén nyugtalan, kitékint az ablakon; ott mit se láthat, mert már annyira besötétedett, hogy a kocsi gázlúmpái nélkül Egyptomban gondolhatnók magunkat. Jobb kezünk ujját értékes gyűrűk takarják. Velük játszadozik, lehu egyet, mely gazdagon kirakva értékes gyémántokkal gondolatába merülve mondja:

„Szép gyűrűm! és egy fájdalmas fohász tör elő; s mint a minden országok csárjának kegyelmes ajándéka kedves és értékes vagy nekem, és mégis: el vedel! Egy másodperc és a gyűrűt az ablakon hajtja el.

A nők új-éden halványan el. Mintha örült volna ez utitárs! Az én ismeretlenem pedig nyugodtan folytatá monológját.

„Oh mily kedves és értékes vagy te is reméne, mint az osztrak császár ajándéka (magyar királyt itt nem ismernek)!” s egy gyémántokkal környezett hatalmas rubintós gyűrűt húzott le az ujjáról. „Hába, el vedel is!”

A gyűrűt pedig az ablakon hajtja el.

Es így sörta jörta gyűrűit. Az angol királynd trónörökös fiával és unokájával a hatalmas üzem birtadalom császárjával mind az ablakon rüpteltek kifelé.

Semmi kétség! ez az ember örült! Valószínűleg nagyási hőbortokban szenved, hisz csak császárokról és királyokról beszél, miközben az értékes gyűrűkkel egy dobólódok, akár csak az én kis öcsém a magyaróvial. Mily iszonyatos! és ezen örültek csaknem éj idején egy vasuti kupéban! A nők remegtek.

szerződést. Ugyancsak az igazgató-tanács készíti elő a „Magyarországi tanítók házának” az „Eötvös-alap” orsz. tan. egyesületé által helybenhagyandó évi költségvetést és ennek az elnöke utalványozza ki az „Eötvös-alap” központi pénztárából a költségvetés keretén belül a szükséges kiadásokat.

Az igazgató-tanács teendői közé tartozik továbbá az is, hogy a tanító-egyesületek otthonában az egyes irodai helyiségek fölött intézkedjék az azokat az illető egyesületek rendelkezésére bocsátása és az egész otthonban követendő házirendet, a háznyag hatáskörét, a szolgálatot teendőit megállapítsa, továbbá hogy az „Eötvös-intézet” házi szabályait, a felügyelő hatáskörét és az intézeti cselekedés teendőire vonatkozó pontozásokat elkészítse s azoknak a megtartása fölött őrködjék.

A „Magyarországi tanítók igazgató tanácsa” hirdeti ki végül az „Eötvös-intézetben” betöltendő helyekre vonatkozó pályázatokat és ez intézkedik véglegesen a beérkező folyamódványok ügyében, azaz ez fogadja be a jelentkező ifjúságot és szükség esetén ez távolítja el az intézetbe felvett ifjak közül azokat, akiket az intézet felügyelőjének és az ifjúság köréből választandó ifjúsági bizottságnak egybehangzó ítélete szerint az „Eötvös-intézetben” megtartani nem lehet.

Nem leven ezuttal az a célunk, hogy a „Magyarországi tanítók házának” teljes szervezetet bemutassuk, nem részletezzük itt tovább is az igazgató-tanács feladatait és annak hatáskörét hanem inkább egy kis kepet adunk arról, hogy milyennek képzeljük a „Magyarországi tanítók házában” nevezetesen pedig az „Eötvös-intézetben” folytatódnó életet.

Reggel, nyáron öt órakor, télen pedig hat órakor felszerkelvén ifjaink, az öltözködés után lakostályokból az olvasó-termekbe, vagy a tanítók otthonában levő reggeliző helyiségekbe vonulnak, félóra múlva azonban a lakostályok nappali helyiségei már rendbe hozatván, kiki saját lakostályának dolgozó-termeiben hozzáfoghat a tanuláshoz, az előkészítéshez. Az intézetből saját teendőire képest kiki akkor távozik el, midőn kötelessége őt elhívja. Az intézetből való elutazásokat, kiki egy, a saját lakostályának a számváló ellátott cseduánál, saját neve aláírásával jelenti az intézet kapusánál oly módon, hogy esetleg, ha épen kívánatosnak velt. még azt is följegyzi, hogy hova távozik és hogy mikor szándékozik az intézetbe visszatérni, hogy az esetben ha ismerősei vagy övéi időközben beszélni akarnának vele, tudják, hogy hol keressék fel, vagy hogy mikor találják biztosan az otthonban. Az elutazási cseduák beutazás táblázaton helyezendők el a kapus szobájában. Deltájban azok, a kik az intézettel kapcsolatos vendéglőben ekezknek, az intézeti felügyelőnél bejelentendő rendes időben az illető ebédlőben tartozkodnak, valamint az esti ekezés ideje alatt is. Rendes körülmények között az „Eötvös-intézet” növényekéi a vacsora ideje után lakostályaikba vonulva dolgoznak, vagy az olvasótermekben szórakoznak tetszésük szerint 10 óráig, a mely idő után azonban csak a lakostályok seniorainál megeendő jelentés mellett maradtat fenn kiki a maga dolgozó termében 11 óráig.

Azon ifjak, a kik a színház látogatása vagy egyéb elfoglaldó okok miatt az estét az intézetben kívül kívánják töltetni, ezt az intézet felügyelőjénél tartoznak bejelenteni, a ki az ifjúsággal atyai barátsággal tartozik bánni és a ki gondoskodik arról, hogy az „Eötvös-intézet” valóságos kellemes otthon legyen ifjainknak; ezért rendeztet a zenehez érő ifjak közreműködésével időszakonként fel-

vasásokkal és szavalásokkal kapcsolatos zene- és esetleg táncestélyeket a tanítók otthonának nagy tanácstermében, a melyre az igazgató tanács tagjain kívül meghívhatja az ifjúság a felügyelővel közösen megállapított számban az ifjúság rokonnak és tanárait, az intézet jóakora pártfogóit és azok családjának tagjait Gondoskodnia kell az intézet felügyelőjének meg arról is, hogy az intézet könyvtára és olvasó termei oly művekkel, lapokkal és közlönyökkel legyenek ellátva, a melyek az ifjúságnak nemcsak tanulságos hanem esetleg élvezetes olvasmányul is szolgálhatnak. Meg lehet engedni, hogy az ifjúság az olvasó teremben vagy saját lakostályában a saját maguk által beszerzendő sakk vagy ostablakon szórakozzék; de a kártyázásnak semminemű fajtája nem tündőd meg az intézetben: a miért is minden egyes, az intézetbe belevő ifjaink nemcsak arra kell a becsülettságot venni, hogy az intézeti házsabályokat megtartsa, hanem hogy az intézetben kártyajátékot még titkon sem izz.

Egyébként az ifjak mindegyike résztvehet és kívánatos is hogy résztvegyen, az egyes tudományágak szerint megalkalított önképző körökben, a melyeket az ifjúság idősebbi szerveznek és a melyeknek tiszteletbeli elnökei az egyes önképző körök az illető és az intézet iránt is érdeklődő tudósokat fel is kerthetik; de erre nézve minden egyes esetben az igazgató-tanács előleges beleegyezése is kikérendő.

Az intézetben a jó rend és jó erkölcsök fenntartására első sorban az intézet felügyelője, másodsorban az ifjak lakostályok felügyelőivel megbízandó ifjak tartoznak vigyazni.

Ha az intézetbe esetleg még olyan ifjakat is felvenne az igazgató-tanács, a kik még a 16-ik életévét be nem töltötték és még csak a kösepmutatókat látogatták, úgy ezeket a felügyelőnek külön lakostályokba kell elhelyeznie és rájuk nézve szorosabban megmegtartozott házirendet is kell készítenie (Megjegyezzük, hogy az Eötvös-intézetbe a 15 életévét még be nem töltött tanulók felvételét nem tartjuk megengedhetőnek).

Az Eötvös-intézetben orvosi felügyelőre is szükség lehet, az „igazgató-tanácsnak” intézeti orvosról is kell gondoskodnia, aki az ifjak testi jólétére ügyeljen, a kisebb bajokban őket gyógyítsa és őrködjék a felett, hogy az intézetbe ne vetessenek fel ragályos vagy undorító betegségekben szenvedő egyének.

Az „Eötvös-intézet” felügyelőjének időszakonként írásbeli jelentéseket kell az igazgató tanács elé terjesztenie az ifjúság állapotáról, testi és szellemi életéről, mihez képest ifjaink felvétkint be tartoznak előtte indexeknek illetőleg bizonyítványainak az illetékes iskolai hatóság által hitelesített másolatát mutatni; mert az „Eötvös-intézetben” csak a szorgalmasan tanuló és jó erkölcsű ifjaknak lehet helyük.

A fentebbiekben vázoltuk, milyennek kell lenni a magyarországi Tanítók Házának; s hogy ilyen legyen, a hazai tanítóságtól függ első sorban. Ha mind-gyűnk megteszi kötelességét, ha kiki beködi a maga felvérjét a „Tanítók Háza” felépítéséhez szükséges tőke gyarapítására, ha másokat is hasonló cselekedetre bizdítunk s minden magyar néptanító felhasználja összekötötéseit, befolyását arra, hogy a „Tanítók Háza” ügyének a művelt társadalmat is megnyerje, adományokat s alapítókot gyűjt: Magyarországon ezereves fennállásának jubileumát azzal ün-

én jelenlétben nem meri ezuttal a zalogházak boldogító hivatását kibebiteni, az — oly igaz mint van eszmatalpán — de vigyázzon a tyukszemre!

Az idegen ismét hallotta bámtosán — kellemesen esengő hangját: „Sajnálom és fájdalom az én szép gyűrtömök, de birtokukba kell jutnom!”

Anyá és lány köztégszövevényes nézetek egymásra. Az öltöt akar köztégszövevényes tőlük gyűrtöt. Avagy nem lehetetlen, hogy szemünk láttára ugrik ki az ablakon és már-már érezük a szélirés-cső megvívó hűvét arczunk. Az idegen pedig jászadóni kezeltet a függöny zsinórjával és fölkiált: „Ime! hisz ismét bírlak én orozom!” és ujára huzta minden oroszok éarjának gyémántos kengyelmet. De halga csak! a függöny zsinórja egymánután adta elő az elhajított gyűrtöket. Utolsóan a kasszony gyűrtöt hit.

„Kasszony!” szólta meg az ifjabb hölgyet, miközben átgyűrt gyűrtöt, „fogadja vissza az én szép gyűrtöt. Ön nem akart valam társalgásba elgyűdni, én azonban voltam oly bátor Önnek mégis némi szórakoztatást nyújtani. En, az ezermester és szemfényvesztő.”

Ejpreben állott meg vonatunk. Sürgős-forgás, átjövötógatás és a nagy hazuggyalélokban csak nagy-kezzen hallhattuk nagy a kondorkort: „Dread—N—tadt!” az én ismeretlenem pedig észrevétlenül tűnt el ámulcsunk közepette a koscsiból s végül a nagy tömeg közé.

KAUNITZ LAJOS.

napeljük meg, hogy maradandó emléket állítottunk, mely a magyar neptanítók dicőségét fogja hirdetni évszázadokon keresztül. Rajta tehát, szerettét pályatársaink, édes testvéreink, lássunk serényen a nagy munkához s ne nyugodjunk, míg célhoz nem jutottunk. Isten áldása legyen szent tőr.kvésünkön és óhajtott siker koronázza azt!

Budapest, 1893 márczius 13.

Az „Eötvös-alap országos tanítói egyesület” nevében:

LAKITS VENDEL, PÉTERFY SÁNDOR, titkár, elnök.

Miniszteri rendelet.

Valamennyi gazdasági egyesületnek, közgazdasági előadónak és gazdasági tudósoknak

Habar az „Aranka” pusztitása lucerná-szinkban és heréseinkben évről-évre cökken, az még mindig igen számottevő károkat okoz országszerte.

Ezen baj ellen a legbiztosabb és legegyszerűbben oly módon lehet védekezni, ha a gazda hitelenen lepmozbotról való okban elhelyezett magvakat vásárol, vagy ha ez nem volna lehetséges avagy pedig ha a gazda a megvizsgálás és plombozás folytán felmerülő csekély árkülömbözötet megfizetni nem hajlandó, — a védekezésnek egy másik módja az, ha a jótállás mellett vásárolt és lepecsételt kérésletből tanuk előtt vett minták valamelyik megvizsgáló állomáson (Budapesten állatorvosi akadémia, Magyar Órított gazdasági akadémia, Kolozs-Monostor, Keszthely, Debrecen, Kassa gazdasági tanintézetek) megvizsgáltatja, mely eljárás a postaköltségek kivül egyéb kiadásba nem kerül.

Ez okból szükséges, hogy a gazdaközön-ség azon magkereskedő cézégekről, hol hitelen plombot az arankamentes luczerna és löhermag kapható (Budapestben majdnem valamennyi jelentékenyebb magkereskedő) tudomásul bírjon avagy kellően figyelmeztessék, hogy a vásárolt magvakat a hozzá legközelebb eső megvizsgáló állomáson a fentebb leirt módon megvizsgáltassa.

Felkérem az elmondottakhoz képest az egyesületet (közgazdasági előadó urat, gazd. tudósító urat), hogy a fent előadottaknak minél szélesebb körben való köztudomásra hozatala céljából a belátása szerint szükséges intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

Végül megjegyzem, hogy hasonló rendelet intéztem az összes földműves iskolák igazgatóiságaihoz is, utasítván azokat, hogy a gazdasági tanácsért hozzájuk forduló gazdákat kellően felvilágosítsák, illetve hogy az elmondottak tekintetében szükséges felvilágosításokat nekik a legkimerítőbb módon adják meg.

Budapestben, 1893. márcz. hó 27-én.

BETHLEN S. K.

Hírek és különfélek.

— **Merénylet a herceggímás ellen.** Rémes hír járta be mult hétfőn a deli órákban a fővárost. Ugyanis Vasary Kólos herceggímás elleni foglyossági merénylet történt. Az ország bő-boros főpapját saját fogadó-szobájában támadta meg a volt püezemester, aki le akarta szurni és csakis a primási titkár Kohl Medárd dr. ön-feláldozó közbe lépése mentette meg az agg főpapot a biztos haláltól. A merénylő a herceggímást nem érinthette gyilkos késével, de ahelyett őt szurást ejtett Kohl Medárd primási titkár, aki a merénylőnek utját állotta, mikor a primáras akart rohanni. Kohl Medárdnak (ki meggyék szűlőte) állapota nem életveszélyes. — A herceggímás minden oldalról kapja a részvételközveteket. Szerencsés menekülése feletti örömlököt táviratilag jeleztek ki a pápa ő szentsége és ő Felsége a király. Adjunk mi is hálát a Mindenhatónak, hogy megmentte a nemességű főpapot az orgyiloktól!

— **A határvámok leendőcsében** lapunknak egyik szombathelyi levelezője, — a jírasszert hangzó azon panasz folytán, mely szerint az itteni közgazdasági hatóság önbuzgalomból elzáratta a Stájerhonba vezető közsegy utakat — felkereste a megye alispánját, felkérénd őt, hogy eme hatósági tulkapiskok ellen legyen a méltatlannul zaklatott érdekeltek segítségére. — A megye

alispánja eszdelőközlését fejezte ki a felett, hogy valami esupa ügybuzgalmal annyira aberrálhat, hogy a legjobb szándékok eredményei és alkalmataiban ká estásra alkalmassá városlolja át. — Az igen is megengedhetlen, hogy valaki a városompor előtt közvetlenül vagy azt megelőzőleg 1—2 kilométerrel letérjen mellékutakra csak azért, hogy a vámot kijátszassa vagy magán-utal tarson lenn bárki is ezen közelkedjék: de hogy egy község lakossága közszerintesség elhagyja addigi rendes közlekedési útjait csak azért, hogy idővesztéssel vagy kerülő mellett a vám alá tereltesse, ez sem a józan politikával, sem az igazsággal össze nem egyeztethető. Aljank össze az érdekelte községek, nyújtsanak be folyamodványt a megyei hatósághoz s az által-tyegek annak lehetővé, hogy kitansza a végrehajtással megbízott közeget a végrehajtás alap-elméire, melyek szerint aki a rendelkezés alap indító okait kutatni és felgöngni nem tudja vagy nem akarja, az túl ló a ezelen s bak után bakot talál, pedig az egy állítólag elsőrangú lövésnek épen nem válik dicsőségére.

— **Vasutjaink** má a legközelebb a megvalósulás stádiumába lépt. Megtörténhetik azonban, hogy a doroztatásaink még igénybe veszt véve; reméljük, hogy mindgyikkünk községgel áldoz még ezen vitális ügyünk létesültesse.

— **A Muraszombati építő járási kórházna** soronyen folyanak a munkálatok. A szesz lehorodásával szép tere nyert a kórház. — Még a nyár folyamán át lesz adva a humánus intézet rendelkezés céljának. — A muraszombati kórovo-vadásztás fóló hó 21-én lesz megtartva.

— **Aguthecz Pongrácz** kir. járásbírójának nevében a Levidi Roesch Keresztény-népszól. főlóiki Bükky Teresia 70 éves korában f. évi ápril hó 3-án elhunyt. Biske lengyen prain!

— **A muraszombati vizárokrol.** Tudjuk, miként mulyogy hat évvel a községben oly vízvezető árok létesítetett, mely a községben keresztül folyva Ferenczvártól az összes esővizet elhivatott levezetni; bármennyire ellenkeztek s folyamodtak a szükségeslen s a községessége ártalmas ezen munkálat ellen, az nem használt semmit; de most mégis reménytelen lehet, miként Muraszombati község képviselő-testületének indítványára ezen hátrányos állapoton segítve leend. Ugyanis tekintettel arra, hogy ezen vízvezető árok a f. évben rendelkezésnek átadandó kórház közvetlen szomszédjában vezet el, tekintve hogy a kórházban ápolandó betegeknek egészségi állapotára s általában a községessége a vízvezető árok kigözölgeségi ártalmasak lehetnek s mivel Kis-Szombat határában egy már részben kiásított, részben pedig a tagosítási térékpen kiépített oly vízvezető árok létezik, mely a külvezetnek a Csernecz-patakba való levezetésére hivatott, a Muraszombati község képviselő-testületének kérelmére a helybeli főlóagráro ur a jellezt ároknak megnyitása végett a tárgyalásokat megindította s reméljük: a kellő eredményt ki is eszközözi. H.

— **Meghívás.** A Muraszombati székelső Délvasomgyei takarékpénztár részvénytársaság f. 1893. évi május hó 4-én délután 2 órakor sa-ját helyiségében **rendkívüli közgyűlést** tart, melyre at. részvenyesek bizsülettel meghívotnak. Tárty: 1. Az úreszedésbe jött fállyelő-bizsítási tagzói helyek betöltése. 2. Netán kell időben beadandó indítványok. — Amennyiben e napon a gyűlés határozatképes nem lenne, egy a rendkívüli közgyűlés az ezenem már meghatározott napon, május hó 21-én fog megtartani, amelyre külön hirdetmény kibocsátotni nem fog, de amelyen a jelenlévők feltétlenül határoznak. Muraszombati, 1893. ápril hó 15-én. **Horodth György** igazgató.

— **Lelekészváltás.** Csárics József muraszombati segédlelkész Vízvendúra helyezettélt át ideig. plébanos-helyettesi minőségben, — hely-be Kőcsán István aoldoz segédlelkézi minőségben Muraszombatra küldetett.

— **Szél Ignác** helygim. tanácsos, mint miniszteri kiküldött közelebb vizsgálta meg Zalavármegye központi ügykezelését s ott dicséretes pontosságot és rendet konstátál. O mőtőssága jelenleg a szolgabírói hivatalok ügykezelésének vizsgálataival foglalkozik.

— **Jóvedelmi adó-kivetés** az 1893. 1894 és 1895. évekre. Az adókvétó bizsítóság tárgyalásaitak megveszterte már megkezdettek; figyelmeztetjük az érdekelte adózókat és különösen iparosunkat, hogy el ne mulasszák a bizsítóság előtt megjelenni és érdekeiket figyelni. mert tapasztalható tudjuk, hogy többnyire a meg nem jelenők szoktak az adó felmérés kellemes meglepetésében részesülni. — Másrészt örömmel értesülünk, hogy a kivétó bizsítóság az idén általában az adóelőállítás tendenciáját követik, amit a kedvezőtlen üzleti viszonyok mellett igen természetesen és helyesen találnak.

— **Figyelmeztetjük** az ebtartó gazdákat, hogy a vármegyei ebtartási szabályrendelet értelmében ebeiket bejelenteni tartoznak és értők a kiszabott ebtartási díjat az alkalommal befizetnők kell. Egyuttal figyelmeztetjük őket arra is, hogy

miután az ebtartási díj fizetése esupán a nyugtatóványval lesz igazolando, s nyugtát az év végéig gondosan megőrizték, mert aki ezt felmutatni nem tudja, annak a kutyaaja ellítoltkann tekintetik és a kihágási eljárás a tulajdonos ellen folyamathat tőleik.

— **Ezredéves kiállitás.** A kiállítási területen egyesek által létesítendő pavilonok és egyéb építkezések ill-től-göng már most élénk az érdeklődés. Minthogy pedig a kiállítási terület véleleges megállapítása előtt a kiállítási főépítteken kívül a magán-építetek és pavilonokra nézve is kellő tőközossággal kell bírnia a kiállítási országos bizsítóságnak, az igazsátságos felkéri mindazon társulatokat, testületeket, ezeket és magánosokat, kik és a melyek a kiállítási ezélmásra szolgáló pavilonokat és egyéb építkezéseket, vagy nemkülönben kávéházakat, vendéglőket és efeléket terveznek, hogy ebbeli szándékukat az épület rendelkezésnek és alapterületének megjelölésével a kiállítási igazsátságával, folyó évi április hó 30-ig közöljini sziveskedjenek.

— **Szegény árvaik utadója.** A kereskedelmi miniszterium kijelentette, hogy olyan árvaik utadója, kik 50 krol többet nem fizetnek, a megyei hatóság által eleng-dheto.

— **Kikelet.** A főváros nyilvános terei ismét úmleplőt öltöttek, még pedig ezuttal úmzerű. A minden tekintetben a haladás embere. His-mind förtöztes e tavaszon jáezint és tulpanokkal ültette be az Erzsébetter és a többi teret virágomdelait és e huzamanyenyek most késülnék fejteni megrogadó szinponpaju viragyokat, mely viragy csakugyan dicséri mestereit, egy förtöztes, valamint a Mauthner magkereskedő ezeket, e szép viragy hagyának szallitóját. A csoportokat kerekékként gyönyörű hársnyerszerű fű-zöld pászit özei, melynek magyát valamint eddig 15 éven át, ugy ez évben szintén a hírnéves Mauthner Ödön ezeg szallította, mely ezeg ez irányban is utóéleteltelni nyujt.

— **Betörési lopás.** Mult hó 22-én Kern József hadsági stríria lakos kárára a kanczárja áb-laka kifosztották s onnan zsír és füstölő-hus 45 ft értékben ellopottak. A főlóndvai esondorség a gyantsított tetteseket Sárközi Balázs (Valent), kocznei stájerboni és Baranyai Ferencz (Czevók) királyosági illetőségű ezigyogy személyében szintén kinyomozta s az itteni kir. járásbíróiságnak átadta. — F. hó 9-én éjfel Horváth Ferencz főlóndvai lakos kárára kanczárja fala keresztül ást-va, onnan zsír, hus és egyéb élelmiszerek 30 ft értékben ellopottak. A főlóndvai esondorség a tetteseket Kuzmics Ferencz és Kuzmics Teresia vido-laki lakosok személyében kinyomozta s az itteni kir. bíró-ságnak átadta.

— **Kivándorlási ügyök.** Pollák Pongrácz járasnok főlóagrábirajnál jelentést tettek, hogy egy ismer-tlen egyén Tótkeresztur környékén a lakósságot Amerikába való kivándorlásra esabítgatja. A főlóagráro megindította a nyomozást s sikerült neki a esondorség segélyével az ágyónköt Keremár József nagy-dolozici lakos személyében kiphatalni. A nevezett ellen a szt-góghárdi járás főlóagrábiraja, minthogy az ágens e járásba illetőségű az eljárást megindította.

— **Rabó ezigyonykaraván.** Nagy-Kanisáról írják, hogy a 12 tenyei esondorség egy 30 tagból álló ezigyonykaraván fogott el, mely mint jöl szerezett rablóbanda valóságos r-tégekben tartotta a vidoeket. A banda ellen megindított vizsgálatauk az elkövetelt lopások e rablások egész bűnhalmá ával lesz dolga. Az elfogott banda két férfi-tagjának sikerült megszöknie és a Murán át-za a Muraközbe menekülte.

— **Tűzvet.** F. hó 8-án 12 óra tában Si-ncecz Andras bokraesi lakos háza, (Köhler-féle vizezler-ház) ismeretlen módon ágyuladt s a háza összes buratorza, ruházata, élelmiszere, gazdasági épületei s az ott ebelevő egye tulakarmy és egyéb tárgyak, nemkülönben 3 tehene, sertés és a majsorga teljesen elégett. Az összes kár 1198 ft-ra becsülettél. Bizsítotva mi sem volt.

— **A dán király és a Rákóczy.** Darázs Miskának pécsi zenekara jelenleg nagy tetszés közt Kopenhágában működik. A napokban a dán király, mint Darázs Miska búszónk írta az otthon maradtaknak, meghívta az egész bandát a királyi palotába és egy óra hosszat esupa magyar nótát húszott. A király miniszterével elmondotta németül a ezigyonykának, hogy a magyar zenekari végtelenül és a [It is is* t, a „Körösi lány”-t és a „Ritka búzát” kétszer is elhazotta, végre pedig négyzer kellett eljátszaniuk a Rákóczy-induló]. A tűzes esádások meg épen nagyon kedvre hangolták őt fel-égett, ki a ezigyonykát gazdagon megajándékozta. Április 8-án, a király születés napján is Darázs Miska muzsikált az udvari ebdé alatt.

— **Nagy tűzveszt.** C.öng. községben e hó 5-én este fél 9 órakor tűz támadt, mely a nagy esztől észelre, csakahamar roppant méréket öltött. Összesen 48 lakóház égett le, istállóval, pajtával együtt s elpusztult még számos szalmazsák is. Számos szarvasmarha, juh és szarvas is esett áldozatul a tűznek. — Egy idők csak kongtak a harangok, jelozve a nagy veszedelmet, de aztán

elnémultak, mert lesteik állványaikról. Számos család jutott káldobatra.

— **Gazdák és marhaherkedők** figyelmébe ajánljuk, hogy a földmívelésügyi m. k. miniszterium legújabban kibocsátott rendelete szerint kihágásnak minősítettek azon eljárás, ha valaki a vásáron vett marhalevelét át nem írta, vagy ilyen ártirt levéllel hajtja a marhát más vásárra eladás végett, a büntetés 100 ft-ig terjedhet. A marhalevelek átírása a marhavasárok alkalmával nem esékly nehézséggel jár, ennek tulajdonítható, hogy az átíratást óraohozat tolongnak a vásártéren feallított „bódé” körül, míg a sor reájuk kerül; igen sokan nem gyözven a várast, átírátás nélkül hajtják haza a marhát, a mi aztán nagy büntetésben a jövőben magu után. Itt azonban felmerül azon kérdés, vajlon nem lehetne-e az átírasi teendőket gyorsítani az által, ha az átírast többen végeznék, eszt-eg több bódében? Számaltanszor láttuk a nagyobb városokban, hogy az itzadó jegyző minden egykezete mellett is 3—4 óráig kell az illetőknek várni, míg marhaleveleket láttaoztatja. A statisztikusokra bizuk annak kiszámítását, hogy ily módon éventkint hány munkanap veszt kárbá, különben pedig ajánljuk ez ügyet az illetékes hatóságok figyelmébe.

— **Lapunk mai számához** olvasóink az ismert Mayfarth Ph. és társa gégygyáros ezégtől eredő prospectust és bizonyítványokat vesznek a már híressé vált szab. „Syphonia” szöllővesztőfeskendezőről, melyet melegen ajánlunk minden szöllőgazdának és kerttulajdonosnak, mert a „Syphonia” önműködőleg és hatásosan feeskendezi a folyadékot és így föllimul minden másfajta feeskendező. Lapunk kiadóhivatalában megtekinthető egy ilyen kitűnő készülek.

Vegyes rövid hírek.

A meggyéből. A Borsenyi-szobor alap eddig 2491 ft-ig 75 kora növekedett. — **Legmagasabb** elhatározás alapján Szombathely-n államosozó 11. huszárvezet további 3 évre Szombathelyen marad. — A „Közseg és Vidék” ezgyezzen Wittinger Antal eddigi szerkesztő tulajdonába ment át, ki fokozott tevékenységgel ígert. — A **vasmegyei** gazd. egyesület f. hó 6-án Szombathelyen, 7-én pedig Kis-Czellenben tényszabika árversét tartott. Eladásra felhivatott Szombathelyre 20 drb. simenthali. — A **sárvári** árvers f. hó 10-én lett megtartva melyre 12 tényszabika hajatott fel. — A **Szombathelyi** törvényesk elnöke: Skrobák József muraszombati járásbírósiági II. oszt. hivataloslag lépette elő.

A hazából. **Gr. Károlyi** Tibor országos jótékonykezeloóra 25,000 ft-ot adományozott. — A **hadai** honvéd szobor felelelése május 21-én lesz. — **Arany** János szobrárt május 14-án leplezik le. — **Arányi** Árpád eleki gyogyserész új gyogyserzt fozozott fel a difterizs ellen. Az arányi orvosok ki fogják próbálni, vajlon Arányi gyogyserze tényleg a difterizs elleneszerete-e. — A **Győri** füzgetlen újság eddigi szerkesztője, Krisztinovich Ede visszalépett. Angyal Emil vállalta el a lap szerkesztését. — **Magyarország** deli vidékén többször földrendés volt. — **Veszprém** városát a tűz csaknem egészen elpusztította. Körülbelül 1000 ember áll hájlettalanul. A kár megközelíti a fél millió ft-ot. A hájgokban két ember életét vesztette.

A külföldről. **Varsóbeli** érkező jelentések megírósítik azt a hírt, hogy a czar és Ferencz József király a nyarón Orosz-Lengyelorszag valameilyik helyiségében találkoznak fognak. — **La-riében** március 23-ike óta 51 ember halt meg kolérában. — **Chicagóban** borzastó hóvirágul dnt e napokban, mely nagy károkat okozott. — **Nagy földrendés** volt Valdeu Papovian. Az ósregi Anasszia kolostor, melyet még a XIII. században építettek, teljesen romokban hever. Helyenkint megnyitott a föld és a nyílások füstöt, torró vizet és okádtek ki. A paraszok közt nagy a felelem; sokan elhagyták lakóházukat és a szabad ég alatt tanyáznak. — **Zágrában** óriási földrendés volt. A házak összuoltak, a lakók közül többen életvesztésében megbesülettek.

Irodalom.

— **Jókai Mór regényei képes kiadásban.** Egy magyar máhó 3. füzet. — E tényes diszszel kiállított vállalat harmadik füzetét érkeztet most hozzuk. Ezen füzetben ismét egy szines squarel képet nyújt a kiadó s emellett két iv szöveget 4 szöveggel. — E diszkidált, mely korszorú jubileumának egyik legszépbb ünnepi emléktét képezi, minden irodalom- és műkedvelőnek melegen ajánljuk. Egy-egy füzet ára 40 kr. Előfiztést 10—10 füzetre 4 ftrtal elfogad a kiadóhivatal (Atheneum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferenczek tere 3.) és minden hazai könyvkereskedés. A füzetek minden könyvkereskedésben egyenként is kaphatók.

